

Slavyanka Dimova

Vera Angelovska

Marina Vasik – Stefanovska

Dokuz yıllık ilköğretim

VI. sınıflara

MÜZİK EĞİTİMİ

Müellifler:

Slavyanka Dimova
Vera Angelovska
Marina Vasik-Stefanovska

Sorumlu yazarlar:

Slavyanka Dimova
Vera Angelovska
Marina Vasik-Stefanovska

İtüstrasyon:

Slavjanka Dimova
Vera Angelovska
Marina Vasik - Stefanovska

Denetleyenler:

M-r Snejana Dimçevska
Mladen Kostadinov
Boyan Stankovik

Lektör:

Tatyana Nankova

Bilgisayar işleri:

Vesna Goryanska-Krjeva

Makedonca'dan Türkçe'ye çeviri:

Cengiz İbrahim

Dil redaksiyonu:

Dr. Fatima Hocin

Lektör:

Feyhan Ruşid

Yayıncı:

Makedonya Cumhuriyeti Eğitim ve bilim bakanlığı

Basimevi:

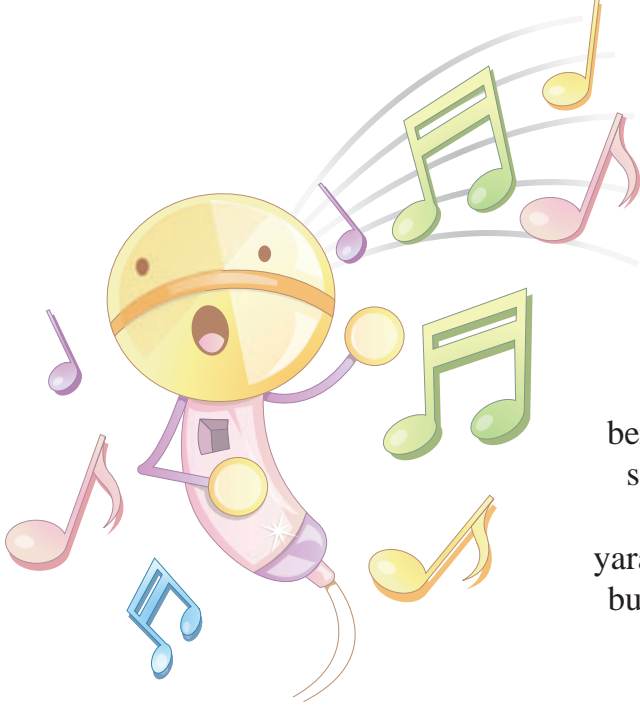
Üsküp, Dooel Grafi k merkezi

Tiraz: 800

Milli Komisyonu'nun 23.06.2011 Tarih ve 22-1109/1 Sayılı Dokuz Yıllık İlkokul Eğitimi Kapsamındaki 6. Sınıflara Yönelik Müzik Eğitimi Dersinin Onaylanması Kararı.

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св.Климент Охридски", Скопје
АВТОР: Димова, Славјанка - автор
ОДГОВОРНОСТ: Ангеловска, Вера - автор // Васиќ Стефановска, Марина - автор
НАСЛОВ: Музичко образование за VI одделение :деветгодишно основно образование
ИМПРЕСУМ: Скопје : Министерство за образование и наука на Република Македонија, 2011
ФИЗИЧКИ ОПИС: 66 стр. : илустр. ; 28 см
ISBN: 978-608-226-288-8
УДК: 373.3.016:78(075.2)=163.3
ВИД ГРАЃ : монографска публикација, текстуална граѓа, печатена
ИЗДАВАЊЕТО СЕ ПРЕДВИДУВА: 07.11.2011
COBISS.MK-ID: 89108234

Sevgili öğrenci !

Keşfedilen müzik sırları ileride müzik dünyasına giden yolu gösterecektir. Farklı müzik tarzı melodilerinden zevk alacak ve her zaman bu melodilerin mutluluğu paylaşma, hayal ve arkadaşlık duygularını pekiştirdiğini keşfedeceksin.

Şarkı yorumuna sağladığın başarı seni gurulandıracaktır. Orf müzik çalgılarından çıkan melodiler orkestralardaki dostluk, beraberlik ve sevinç atmosferini yakalama fırsatı sağlayacaktır. Yıl boyunca dinleyeceğin müzik eserler sayesinde yerli ve yabancı bestecilerin yarattıkları farklı ses zenginliklerini tanıma fırsatı bulacaksın. Bazı eserlerde halk müzik çalgılarını dinleyerek geçmiş ile bugünün melodilerinin birbiriyle muhteşem bir şekilde örüldüğünü görerek gönlün hoş olacaktır.

Diğer derslerde edindiğin bilgi ve yeteneğin müzik dersindeki çalışma izlenimlerini, kendi görüş ve deneyimlerini ifade etmede yardımcı olacaktır. Bundan dolayı sağlam adımlarla başarı yolunu izle, çünkü Kim bilir, gökte parlayan müzik yıldızı senin olabilir.

Müelliflerden

Ses yüksekliklerini genişletme

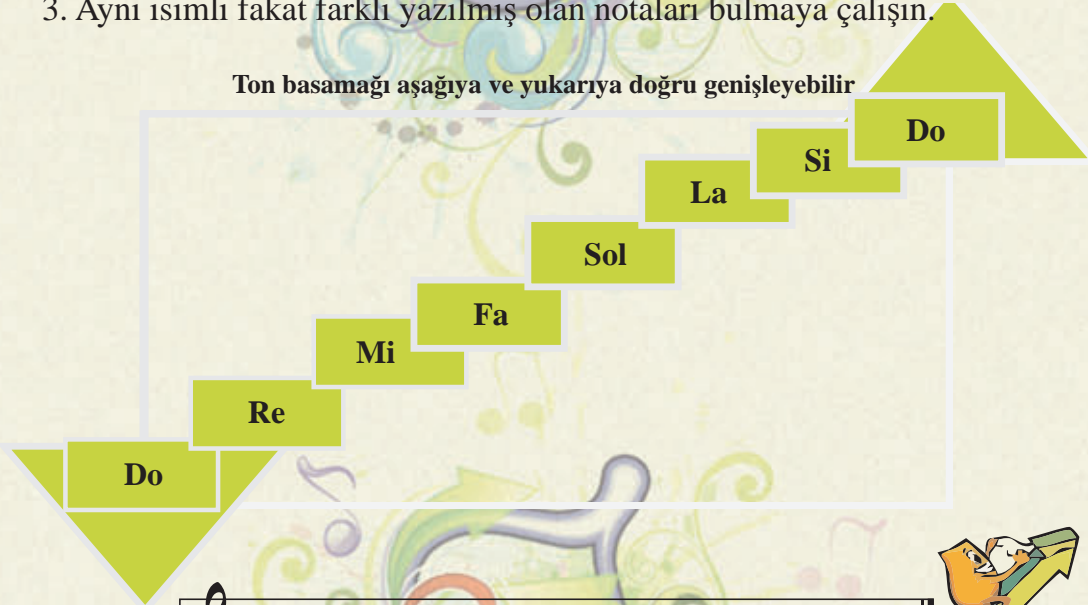
Anımsayalım:

Ödevler:

1. Öğrendiğiniz notaların Latince isimlerini okumayı deneyin.
2. Yazılan notaları alfabetik isimleriyle okumaya çalışın.
3. Aynı isimli fakat farklı yazılmış olan notaları bulmaya çalışın.

Ton basamağı aşağıya ve yukarıya doğru genişleyebilir

Do1
aşağı

Do2
yukarı

Aşağıya doğru genişleyen notalar için yardımcı çizgileri ___ kullanacağız. Onlar portenin altında aynı mesafede yazılmalıdır.

Hatırlama!

Notalar nerede yazılır:

- Yardımcı çizgi üzerinde
- Yardımcı çizgi altında
- Yardımcı çizgi üstünde

Küçük si – h notasının yazılışı

Küçük **si – h** notası portenin birinci yardımcı çizginin altında yazılır. **Si – Si1** notaları arasında sekiz nota uzaklığındadır. Bu nota mesafesine **oktava** denir.

Sesleri aşağıya doğru genişleyen ton basamağı

Melodi alıştırması:

„Re, si, do“

Ödev:

1. Müzik defterine aşağıya doğru genişleyen ton basamağını yazmayı deneyin.

„Hepimiz için“ (Yurt türküsü)

Söz ve müzik: Miodrag Nećak

Altın güneş gibi, göklerde parıldaayan
Yurdumu, toprağımı okşar
Ayın altın ışınlarını attığı gibi
Çocuk gülüşünü okşar, sevinç verir

Gün gelir geceden sonra, bizlere ışın saçar
Kuraklıktan sonra, yağmur yağar, her tarafı sular
Hüzünden sonra sonsuz sevinç gelir
Tüm çocukları gülüşlerle okşar

Verin ellerinizi, hepimizi aynı düşünce yürütür
Aynı gök, aynı toprak, aynı sudur o
Nehir üzerine verin ellerinizi, dağları aşsın
Bizi her şey ayıran köprümüz olsun

Rüyasında çocuğu koruyan anne gibi
Bu topraklar da bize öyle yurt olsun.

Ödev:

1.Kendi duygularımı resim çizerek betimle.

Küçük La – a notasının yazılışı

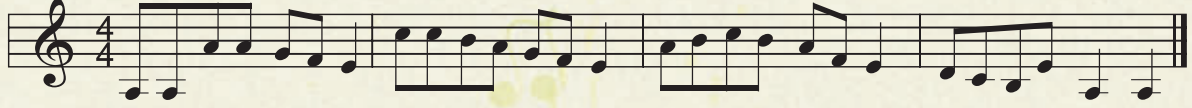
Küçük la notası portenin altındaki ikinci yardımcı çizgi üzerinde yazılır. **La1 – a1** notaları arasında bir oktav mesafe içindedirler. Doğrusu aşağıya doğru birbirlerinden sekiz nota uzaklıındadırlar.

Sesleri aşağıya doğru genişleyen ton basamağı

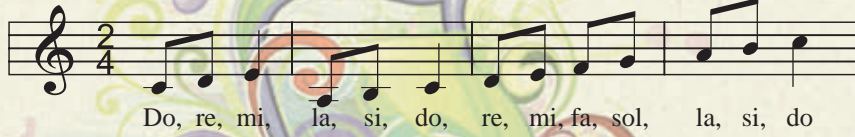

Melodi alıştırması:

Alfabetik notalı şarkı

S. Dimova

Çizgicik notacık
dolu boş karar ver
Do, do, si, si, la, la, sol
Re, fa, mi, re, la, si do.

Ödev:

1. Müzik defterine aşağıya doğru genişleyen ton basamağını yazmayı dene.

Gam çeşitleri

Ton basamakları ya da gamlar değişik türden olabilirler:

Dur - gam türü

moll - gam türü

C – dur gamı, dur gam türündendir.

Her dur gamında yarım ve bir derecelerin yerleri şöyledir:

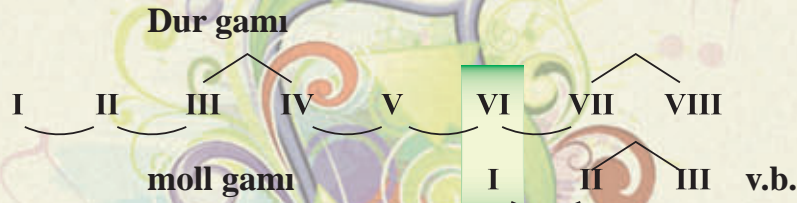

Bir derece işareti —

yarım derece işareti ^

Dur gamların **VI** (altıncı) tabanı, moll gamın birinci tabanını oluşturmaktadır.

Eğer dur gamın **VI**. tabanı moll gamların **I** (**birinci**) tabanı olunca yeni moll gamı meydana gelmektedir.

Üç tür moll gamı vardır: doğal, harmonik ve melodik türü. Dur gamlarında olduğu gibi moll gamları da yarım derecelerin yerleri ile farkediriz.

Doğal moll türü gamı

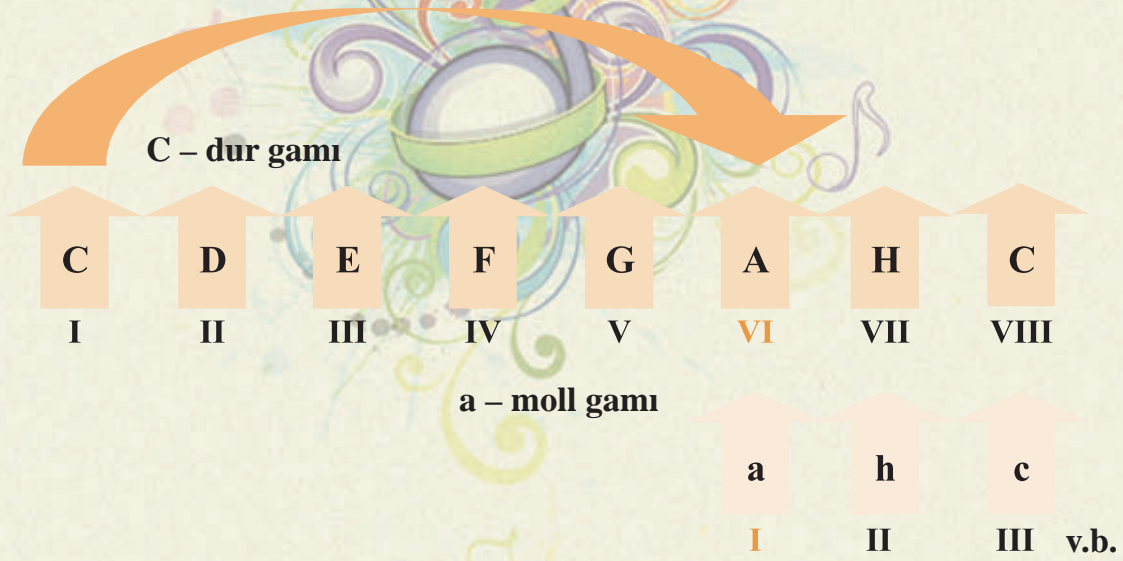
Hatırla!

Moll gamları, dur gamların VI. Tabanından başlayarak oluşur.

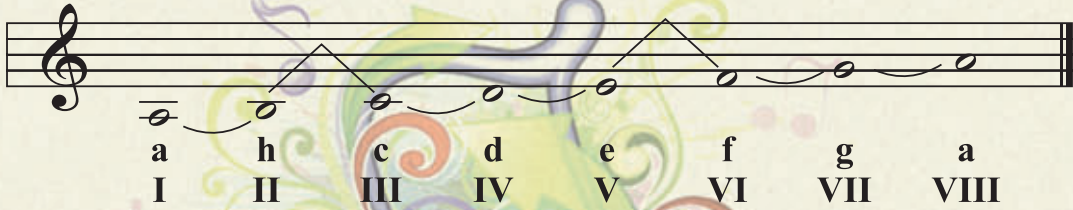

a – moll gamı – doğal türü

C – dur gamının VI. tabanı olan a (la) notası, a – moll gamının birinci notası olarak sayılacaktır.

a – moll gamı - doğal türü

a-moll doğal gamlarda sıralama hangi yöne olursa olsun yarım derecelerin yerleri aynıdır.

Hatırlama!

a – moll doğal tür gamda yarım derecelerin yerleri II-III ve V-VI. tabanlar arasında bulunmaktadır.

Etkinlikler:

1. Öğretmenin yardımıyla a-moll gamını aşağıya ve yukarıya doğru söylemeyi deneyin.
2. Müzik defterine a- moll gamının notalarını yaz.

Tetrakord

a – moll gamı – doğal türü

a – moll gamı – doğal türü iki bölüme ayrılabilir. Bu bölümlere **tetrakord** adı verilir.

Dört notanın sıralanmasına tetrakord adı verilir.

Birinci tetrakord

ikinci tetrakord

Ödev:

1. a – moll doğal türü gamını müzik dfterine yaz ve değişik nüanslı tetrakordları işaret et.
2. Kendi yaratıcılığını kullanarak **a- moll** gamı - doğal türünün notalarını, yarım derecelerini ve tetrakordları değişik şekilde gösterebilir misin?

C – dur ve a – moll doğal türünde şarkı söyleme ve çalgı çalma

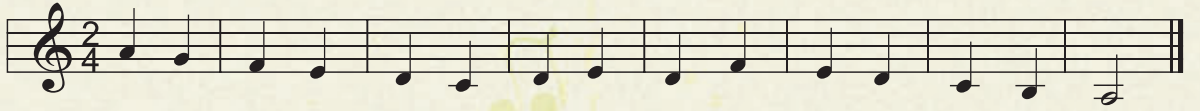
Melodi alıştırması no. 1

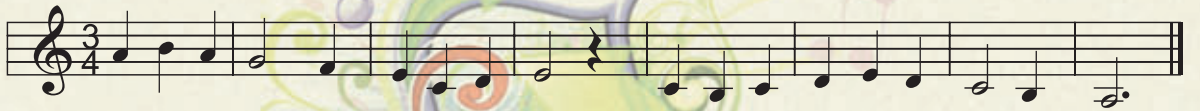
Melodi alıştırması no. 2

Melodi alıştırması no. 3

Melodi alıştırması no. 4

Melodi alıştırması no. 5

Ödev:

1. Verilen melodi alıştırmaları hangi gamda olduklarını belirle.

Volfgang Amadeus Mosart „Türk marşı“

*Küçük Mosart
dahi çocuk*

Volfgang Amadeus Mosart, tüm zamanların en önemli Avusturya bestecisi ve müzik adamıdır. Eserleri dinleyicilerde olumlu izlenimler bıraktığından eserleri bugün bile dinlenilmektedir.

Daha geniş bilgi edin:

Küçük Mosart çok sayıda konserlere katılmıştır. Avrupa gezilerini babası ve ablasıyla gerçekleştirmiştir. İzleyenler küçük müzisyen ve bestecinin dahiliğine hayran kalarak kendisine „dahi çocuk“ adını vermişlerdir.

Piyano yanı sıra çok iyi keman çalıyormuş. Afacanlığı ve gamsız küçüklüğü bestecinin yaratıcılığına da yansımıştır.

Çevresindeki her şeyden etkilenecek, kısacık ömrü süresince yorulmadan ve hızlı bir şekilde besteler yazmıştır.

„Türk marşı“

Avrupa devletleri 18. y.y. Türk kültürü unsurlarını kabul etmeye başlamışlar. Bu nedenle Mosart piyano için bestelediği sonatın üçüncü bölümünü „a la turca“ adlandırmıştır. Doğrusu bu marş bugün **Türk marşı** olarak bilinmektedir.

Türk marşı, moll melodisiyle başlayıp marş karakterli dur melodisiyle devam etmektedir.

Türk marşı bugün en popüler eserlerden biri olarak sayılmaktadır. Eseri, büyük bir ilgiyle çocuk ve yetişkinler de çalıp dinliyorlar.

Marş iki vuruşlu ölçüyle yazılmış vurgulu bir ritmi vardır. Eser, çoğu kez trampet ve üflemeli çalgılar eşliğinde askeri alayların geçiş yaptıkları törenlerde çalınır.

Mosartın çalışma odası

Ödevler:

1. İki gruba ayrılarak (erkek ve kızlar) melodinin akışına göre hareket edin. Kız çocukları moll, erkekler ise dur şeklinde hareketler yapsın.
2. Wolfgang Amadeus Mosartın hayatı hakkında daha geniş bilgiler toplayıp albüm yaratın.

İntervaller

Anımsayalım:

Herangi iki nota arasındaki mesafeye interval denir.

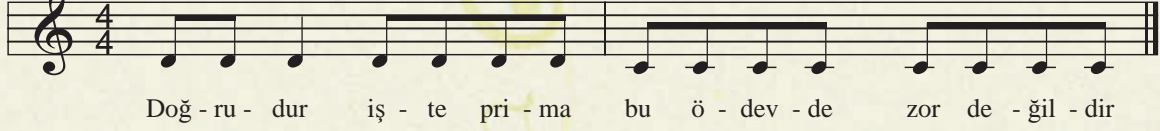
Her intervalin nota uzaklığı ve aynıları özel olarak adlandırılır.

İntervallerin ton yüksekliklerini ayrı ayrı ya da aynı zamanda çalıp söyleyebiliriz.

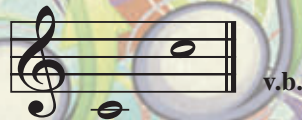
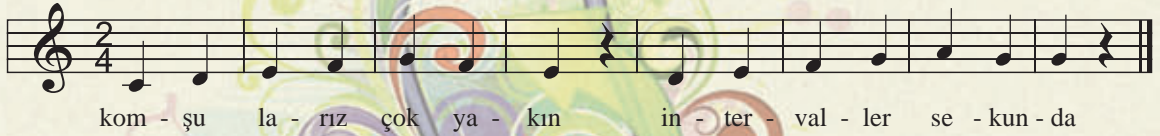
Öğrendiğimiz intervaller:

Örnek:

Örnek:

Örnek:

Üçlü aralık - Terça intervali

Etkinlik:

1. Grupları ikişer öğrenciden oluşturun. **do1 ve mi1, re1 ve fa1, mi1 ve sol1, fa1 ve la1, sol1 ve si1** notalarını yazın.
2. Melodi alıştırmasında verilen nota yüksekliklerini adlandırarak doğru yükseklikleri okumaya çalışın. Notalar arasında mesafeler var mıdır ? Notalar aralarında birbirlerinden kaçar nota uzaklığında olduklarını tespit edebilir misin?
3. Kendi seçimine göre farklı nota değerlerini kullanarak notaları okumaya çalışın.

Notalar, verilen melodide üçer nota uzaklığındadır. Böyle nota mesafesine **terça** denir.

Üç melodik nota mesafesine **terça- (üçlü)** denir.

Benim adım terçadır

S.Dimova

Hatırlama!

Üç melodik nota mesafesine **terça- (üçlü)** denir.

Beşli aralık --kvarta intervali

Etkinlik:

Bu etkinlik kişisel çalışma grupları için planlaştırılmıştır.

Verilen notalardan başlayarak dördüncü nota uzaklığını-mesafesini bulup adlandır ve aynısını boş karelere yaz.

yukarıya doğru sayınız

do1 - - fa

re - - ?

mi - - ?

fa - - ?

aşağıya doğru sayınız

do2 - - sol

si - - ?

la - - ?

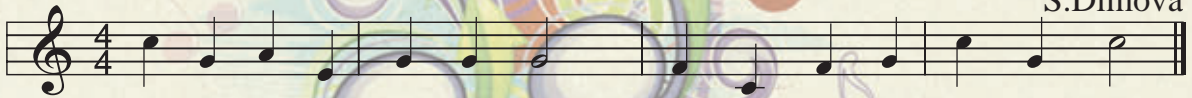
sol - - ?

Verilen ödevleri öğretmenin yardımıyla müzik defterine yazmayı deneyin.
Ne farketiniz ? Notalar arası melodik dört notalı mesafeden oluşuyor. Böyle nota uzaklığına **kvarta** denir.

Dört notalık melodik mesafeye kvarta- (dörtlü) denir.

Dört atla zıpla

S.Dimova

Zıp - la at - la dört - lü - ye Kvar - ta - yı sen o - luş - tur

Zıpla atla işit sen
Türlü türlü mesafe.

Hatırlama!

Dört notalık melodik mesafeye kvarta- (dörtlü) denir.

Üçlü (terça) ve dörtlü (kvarta) intervallerden oluşan melodik alıştırmaları

Melik alıştırması no.1

Melik alıştırması no.2

Melik alıştırması no.3

Melik alıştırması no.4

Ödevler:

- 1.Ödevlerde verilen üçlü ve dörtlü intervalleri farkederek adlandırın.
2. Üçlü ve dörtlü intervallerden oluşan bir melodi alıştırmayı yazmayı deneyin.

Yeni Dünyadan

Antonin Dvorjak

4/4

4/4

4/4

4/4

4/4

4/4

4/4

4/4

fine

The first system of the musical score consists of four staves. The top two staves are for flutes, both in treble clef. The bottom two staves are for a drum set and cymbals, both in treble clef. The music is written in a 4/4 time signature. The flute parts play a simple melody of quarter and eighth notes. The drum set part plays a steady eighth-note pattern, and the cymbals play a similar pattern.

The second system of the musical score consists of four staves, identical in layout to the first system. The music continues with the same instruments and patterns. The system concludes with a double bar line. The text "DC al fine" is written above the right end of the system.

DC al fine

Beşli aralık (kvinta) intervali

Etkinlik:

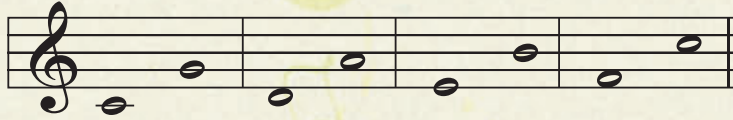
1. Grubu beş öğrenciden oluşturun. Her grup yukarıya ve aşağıya doğru okuyacağı beş notanın başlangıç notasını seçsin. Başlangıç ve bitiş notalarını müzik defterine yazınız.

Ne farketiniz ?

Notalar arasında melodik beşli aralık vardır. Böyle beş notalı melodik mesafeye **kvinta** denir.

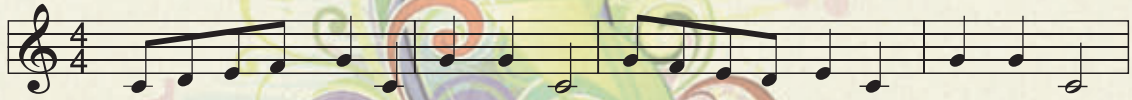
Beş notadan oluşan melodik mesafeye kvinta denir.

2. Kvintaları senin seçtiğin nota değerlerinde okumaya çalış.

Вака звучам јас

S.Dimova

Ин-тер-вал сум квин-та сол, сол, до. То-но - ви си ре-дам јас на час.

Ла, си, до, ре, ми, ла, сол, фа, ми, не - ко - гаш и ва - ка зву - чам јас.

Hatırlama!

Beş notadan oluşan melodik mesafeye kvinta denir.

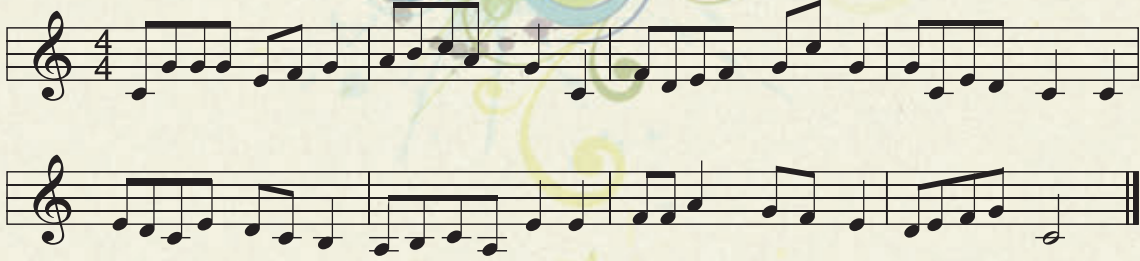

Beşli (kvinta) intervalinden oluşan türkü ve alıştırmalar

Melodi alıştırma no 1.

Melodi alıştırma no 2

Мори сваќе...

Halk türküsü

Halay

Müzik: Stefan M. Gaydov

Altılı aralık (seksta) intervali

Etkinlik:

1. Portede yazılan notaların yanı sıra soru işaretleri de verilmiştir. O soru işaretleri yerine notaları müzik defterine yaz.

Müzik örneği:

2. Verilen notaları adlandır.
3. Senin yazdığın notaları adlandır.
4. Notalar arasındaki intervalleri hem adlandır hem de söylemeye çalış.

Farkettiğiniz nelerdir?

İki nota arasında altı melodik nota uzaklığı vardır. Böyle melodi mesafeye **seksta** denir.

Altı nota arasındaki melodi mesafeye altılı aralık (seksta) denir.

5. İki gruba ayrılın. Birinci grup birinci notayı okusun, ikinci grup altılı aralık portesi için verilen örneklerin ikinci notasını okumaya çalışsın.

Hatırlama!

Altı nota arasındaki melodi mesafeye altılı aralık (seksta) denir.

Altılı (seksta) intervalinden oluşan türkü ve alıştırmalar

Melodi alıştırma no 1.

Melodi alıştırma no 2

Aşk Hikayesi

Frensiz Ley

Собрале ми се набрале

Halk türkü

So - бра - ле ми се - - - - , на - бра - ле,
со - бра - ле ми се - - - - , на - бра - ле,
си - те ми мо - ми плет - вар - ки,
си - те ми мо - ми плет - вар - ки.
Дај, ли - ду, ли - ду, ли - ду - ду,
дај, ли - ду, ли - ду, ли - ду - ду.

Yedili aralık - septima intervali

Etkinlik:

1. Şu notaları yazın:

Küçük la – sol1, küçük si – la1, do1 – si1, re1 – do2

2. Verilen notalar arasında bulunan notaları adlandırın ve söyleyin.

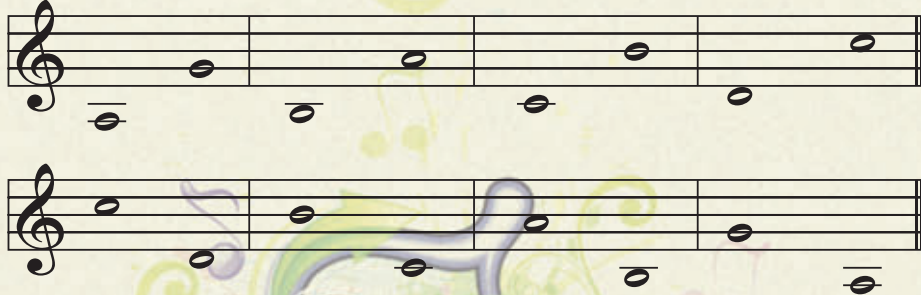
3. Verilen notalar arasında melodik mesafe ne kadardır ?

4. Notalar aralarında kaç nota uzaklığındadır ?

Notalar aralarında yedi nota uzaklığındadırlar. Böyle melodi uzaklığına **septima** denir.

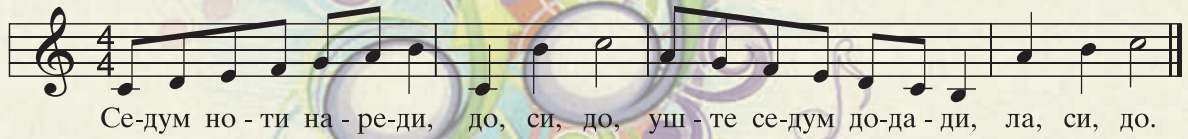
Yedi nota arasındaki melodi mesafeye yedili aralık (septima) denir.

5. Birlik ve ikilik nota sürelerinde septimayları okuyun.

Седум Ноту

S. Dimova

Hatırlama!

Yedi nota arasındaki melodi mesafeye yedili aralık (septima) denir.

Yedili (septima) intervalinden oluşan türkü ve alıştırmalar

Melodi alıştırma no 1.

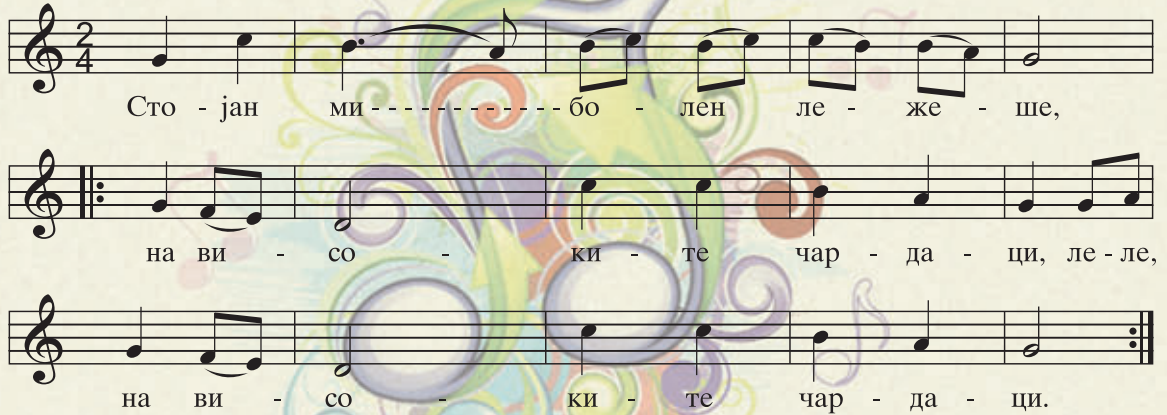

Melodi alıştırma no 1.

Стојан ми болен лежеше

Halk türküsü

Ödevler!

1. Melodi alıştırmasında septima daha doğrusu yedili aralıkları bularak adlandır.
2. Ahmed Hasta Yatıyor adlı türküde septima intervallerini adlandır.

Есен
(nota kullanarak)

S. Dimova

Е-сен злат-на, жол-та, пов-тор-но ни дој - де. Ле - то топ-ло ми - ло,
1. ве - се - ло ни прој - де. 2. ве - се - ло ни прој - де.

Есен златна, жолти лисја тажно рони,
јата птици, мали, времето ги гони.

Плодови во корпи таа нам ни носи,
тревата во поле, таа пак ја коси.

Ödevler:

1. Sonbahar türküsünün karakterini tespit edin.
2. Türkü hangi karakterde yazılmıştır ? (dur-moll) gam çeşidini tespit edin.

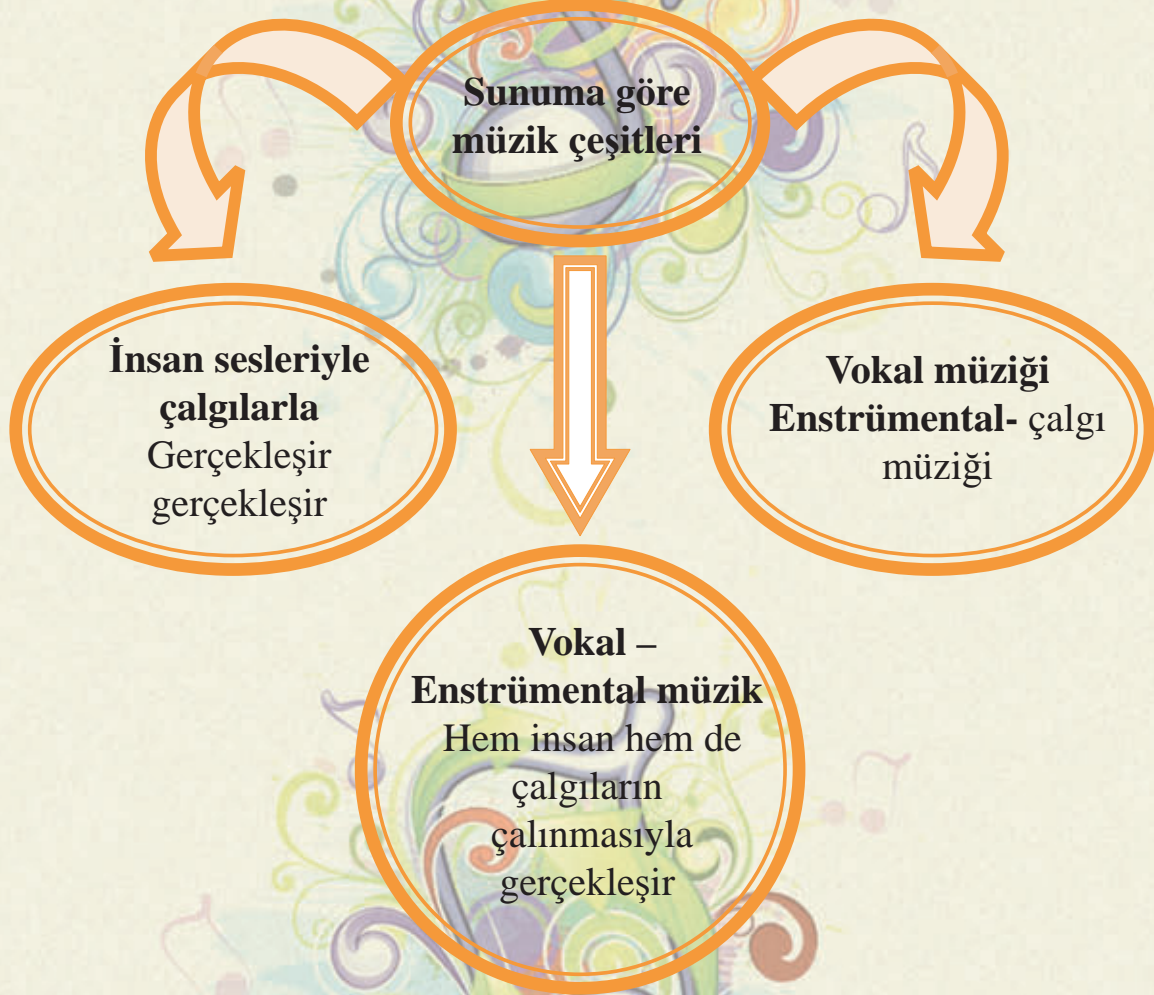
Tatlı Melodi

A musical score for the piece "Tatlı Melodi" (Sweet Melody). The score is written in 4/4 time and consists of two systems, each with three staves. The first two staves in each system are for flutes, and the third staff is for a bass line. The melody is simple and repetitive, consisting of eighth and quarter notes. To the left of each system, there are three illustrations of golden flutes. The background features a large, faint watermark of a musical staff with notes and a treble clef.

Müzik Sunum Türleri

Hatırlma!

Genelde müzik, sunumuna göre şöyle ayrılır:

- Vokal,
- Enstrümental
- Vokal- enstrümental

Zapro Zaprov'un yaratıcılığında

Zapro Zaprov 1947 yılında doğmuştur. İsim yapan koro yönetmeni olarak Pedagoji fakültesinde çalışmaktadır.

Çok sayıda çocuk ve gençlik korolara beste ve düzenlemeler yazmıştır.

1973 yılında kurduğu İzvorçe ve Razvigorçe korolarının hala başındadır. Kariyerinde konserin sayısı 2500 aşmıştır. Bu konserler Makedonya ve Dünya turnelerinde gerçekleşmiştir. Rustikano adlı gençlik korosunun kurucusudur. 100 eser bestelemiştir. Pedagojik koro çalışmaları konulu seminerleri Makedonya, Bulgaristan ve Japonya'da düzenlemiştir. Kültür ve sanat alanındaki başarıları için 11 Ekim kültür ve sanat ödülüne layık görülmüştür.

Zapro Zaprov

“Kolede”

Bu eserde besteci çocukluk günlerinde geçirdiği kolede bayramını anlatıyor. Köy çocukları sabah erken ellerinde çomak ve zillerle kapı kapı dolaşarak kolede türkülerini söylüyorlarmış. Ev sahipleri ise onlara hediyelerden: kestane, ceviz, elma, şeker ve pastalar veriyormuş.

**Kolediča varvariča
bahşiş bahşiş paralar
Ondan sonra Vasiliča
Nine börek yoğuruyor**

**Yılda bir kezdir
börek içinde paracık
Bahçede çiçek gibi
verin bir börekçik
Kolede nine, kolede**

Ödevler:

1. Kolede adlı şarkı sunuluşa göre hangi tür bestelere düşer?
2. Yaşadığım yörede bu tür adetler hala yaşatılıyor mu?

Müzik ifadesi ve yaratıcılık

Etkinlik:

Örneklerin sunumu

Dinlenen müzik eserlerini tanıma

Çalgılar	Avusturya	Dans	Koyu	Su
Konser	Vals	Çift	Kırmızı	Akar
Yönetmen	Besteci	Viyana	Beyaz	Uzun
?	?	?	?	?
CEVAP ?				

Bu model, aynı ders esnasında farklı konuları bulmak için kullanılabilir örneğin:

- Eser ya da şarkı başlığını tanıma,
- Müzik nazariyat (teorik) bilgilerini bulma,
- Müzik folklorun terimlerini bulma,
- Müzik gramer kuramlarını öğrenme v.b.

Çalışma tür ve biçimi:

Etkinlik grup veya bireysel olarak çalışılabilir.

Bir model birkaç konu ya da tek konu için hazırlanabilir. Sütun cevapları ya da son cevap yazılmazsa da olur.

Cevap çözümü

Yohan Ştraus „Güzel Mavi Tuna Nehri’nde“

Yohan Ştraus

Genç Yohan Ştraus isim yapan ünlü Avusturya bestecisi, orkestra yönetmeni ve keman ustasıdır. Valsların yanı sıra, polkalar, marşlar, mazurkalar, operetler ve diğer eserler bestelemiştir.

Eskiden vals oyun olarak köy ve şehirlerde oynanmıştır. 19. y.y. da saraylara taşınan dans, ölçülü ve zarif hareketlerle oynan bir dansa dönüşerek aristokratların da sevilen oyunu olmuştur. Ştraus oyunun sanat seviyesini geliştirerek konser müziği seviyesine taşımıştır. Ştraus’un yaratıcılığı özellikle müzik ve valserlerin ihtişamında göze çarpmaktadır. Dansın bu tür mükemmel figürleri, Ştraus’un Viyana valsı ve Avusturya’da diğer dans türleri geleneğini kurmasını teşvik etmiştir.

„Güzel Mavi Tuna Nehri’nde“

Dinleyici, ”Güzel Mavi Tuna Nehri’nde” adlı besteyi kendine çok yakın hissettiğinden, insanda sevinç, mutluluk duygularını uyandırdığından tüm dünya izleyicilerin sempatisini kazanmıştır.

Valsların Kralı anısına
(Genç Ştraus)

Biliyor musunuz?

„Güzel Mavi Tuna Nehri’nde“ adlı vals Avusturya’nın milli marşı sayılmaktadır.

Ödevler:

- 1.Müzik eserin türünü tespit edin.
- 2.Güzel Mavi Tuna Nehri’nde eserini dinledikten sonra duygularınızı resim çizerek ya da şiirle ifade etmeyi deneyin.

Yaratma ve Çalgı çalma

(Müzik bütünlüklerinde ifade ve yaratıcılığın çalgı çalmakla gösterilmesi)

Öğretmenin etkinliği:

Müzik bütünlüğün uygulanması:

a) melodik ve ritmik çalgılarla eserin uygulanması – soru ?

b) melodik ve ritmik çalgılarla eserin uygulanması – cevap?

Müziğin uygulama şekliyle tanıtılması ve müzik bütünlüğünün çalınarak yaratılması.

Etkinliğin gerçekleşmesi:

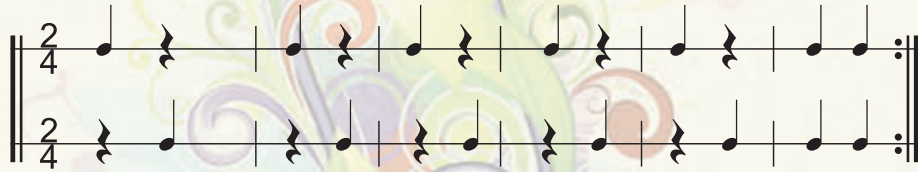
Etkinlik no.1

- Öğretmen melodik müzik bütünlüğünü soru halinde uygular.

Борјано, Борјанке

- Birinci grup melodi çalgılarıyla müzik bütünlüklerini soru şeklinde tekrarlar.
- Öğretmen ritmik bütünlüğünü uygular – soru şeklinde.

- İkinci grup ritmik çalgılarla müzik bütünlüğünü cevap şeklinde tekrarlar .
Etkinliğin devamında öğrenciler çalışmalarını birlikte gerçekleştirir.

Etkinlik no. 2

- Öğretmen müzik bütünlüğünü cevap şeklinde uygular.

- Melodik çalgılarla -birinci grup müzik bütünlüğünü tekrarlar – cevap,
- Öğretmen ritmik müzik bütünlüğünü demonstre eder – cevap.

- Ritmik çalgılarla ikinci grup melodi bütünlüğü terkarlar – cevap.
Etkinliğin devamında öğrenciler çalışmalarını birlikte gerçekleştirir.

Etkinlik no.3

- Öğretmen müzik bütünlüğünü uygular – soru ve cevap
- Melodi çalgılarla birinci grup müzik bütünlüğünü tekrarlar soru – cevap,.
- Öğretmen ritmik müzik bütünlüğünü uygular, soru – cevap.
- Ritmik çalgılarla, ikinci grup melodi bütünlüklerini tekrarlar, soru – cevap,

Etkinliğin devamında öğrenciler birlikte çalgı çalarlar. Böyle etkinlik diğer ders konuları, şarkı söyleme ya da müzik dinleme işlenmesinde kullanılabilir.

Елко, елко (kulaktan)

Müzik: S.Gaydov

Сре-де со-ба ви-со-ко ел-ка-та ми сто-и,
и ја кра-сат и-гра-чки, во ил-ја-да бо-и.
Ел - ко, ел - ко, по - рас-ни у - ште две три пе - ди
за да мо - же Де - до Мраз, да - ро - ви - да ре - ди.

Тука е играчката
вчера што ја сонив
многу, многу играчки,
многу лампиони.

реф: Елко, елко,
порасни уште две-три педи,
за да може Дедо Мраз,
дарови да реди.

Снежана од гранките,
милно ми се смее
и ми вели весело,
секој нека пее.

реф: Елко, елко,

Ödev:

Kendi yaratıcılığını kullanarak yeni yıl tebrik kartını hazırla.

Зима (kulaktan)

S.Dimova

Дој - де зи-ма снеж-на бе - ла еј, хај, хај,
ма - ли де - ца че - та це - ла еј, хај, хај.
И - гри пес - ни сег-де е - чат тра - ла - ла,
де - ца ма - ли сан - ки влечат тра - ла - ла.
Дој-де зи - ма снеж-на бе - ла еј, хај, хај,
ра - дос - та е се - га це - ла еј, хај, хај.

Дојде зима снежна бела еј, хај, хај,
мами деца, чета цела еј, хај, хај.

Игри, песни сегде ечат тра, ла, ла,
деца мали санки влечат тра, ла, ла.

Дојде зима снежна, бела еј, хај, хај,
радоста е сега цела еј, хај, хај.

Ödev:

Kış mevsimiyle ilgili hafızanda kalan ilginç bir anımı anlat.

Folklor

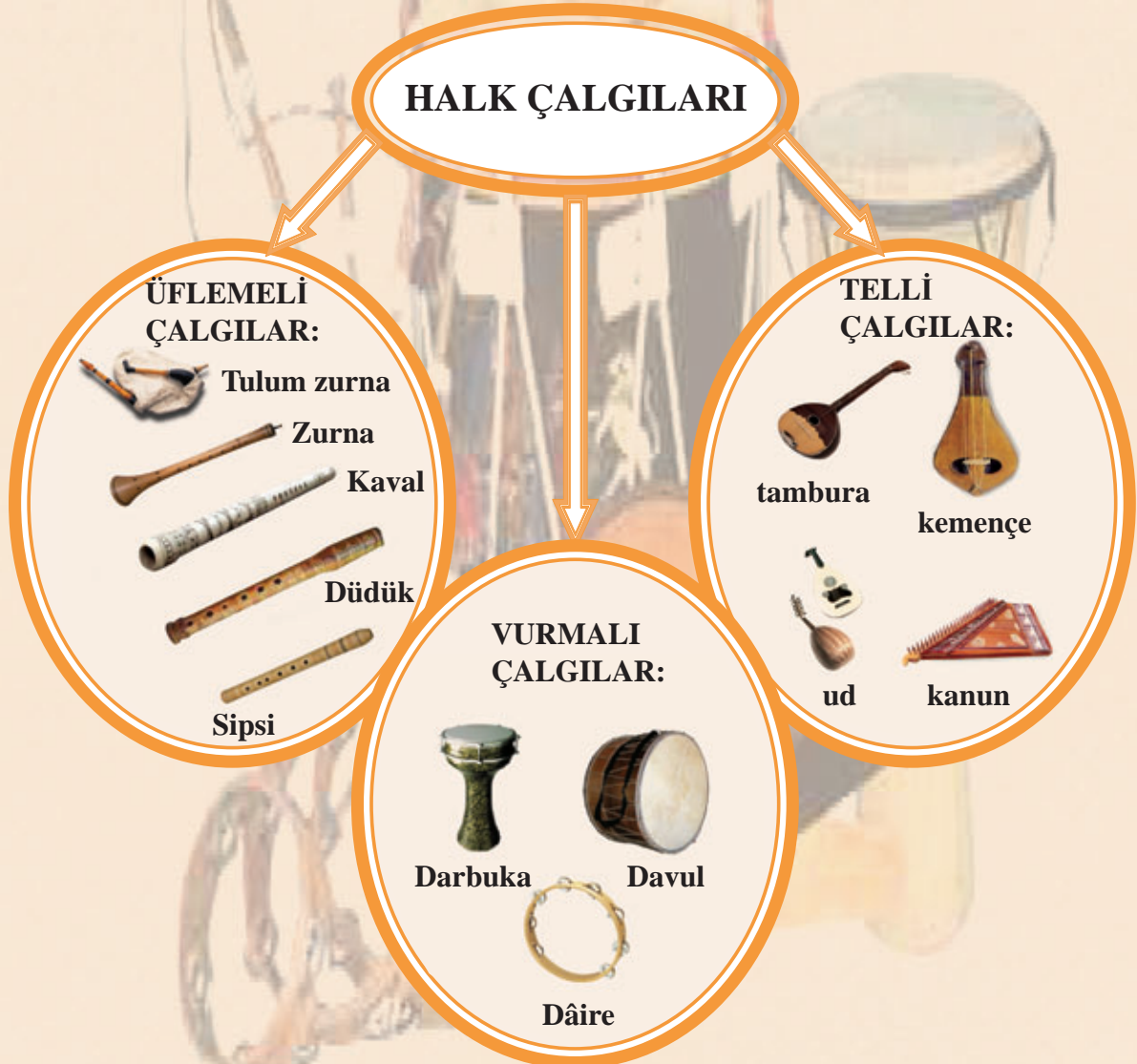
Anımsayalım:

Halk Müzik Çalgıları

Makedonya Cumhuriyetinin her yöresinde farklı farklı halk çalgıları kullanılmaktadır. Cumhuriyetin merkezi bölümlerinde küçük davul ve dâire eşliğinde zurna ve tulum zurna kullanılmaktadır. Batı Makedonya'da daha doğrusu Debre yöresinde büyük zurnalar büyük davullar eşliğinde çalınır. Doğu Makedonya yöresinde en sevilen halk çalgısı tambura ve kemençedir.

Seslerin elde edilmesine göre halk çalgıların sınıflandırılması:

Halk dans müziklerini dinlemek

Türk halk dansları, folklorun ve müzik yaratıcılığın önemli unsurlarından sayılmaktadırlar. Bu halk sanatları kendi melodi yapısı, hareketlilik, karakteristik ritmi ile ayrı bir yere sahip olmayı hak ediyor. Halk oyunlarında, halkın toplum ve kültürel gelişimindeki duygu ve ruh hali ifade edilmektedir. Halk dansları stiline, koreografisine ve onların adetlerine göre beş yöreye ayrılırlar:

Bu halk dansları şu halk çalgılarıyla eşlik edilir: tulum zurna, zurna, davul, kaval, tambura, ud, daire ya da çalgı orkestrası (klasik çalgılar, halk çalgıları ve oryantal çalgılardan oluşmaktadır)

Halk çalgıları

Gelin halk dansı orijinal kadın dansı olarak gelinlerin gururu ve güzelliğini yansıtmaktadır. Basit hareketlerine rağmen, dans stili, zengin halk giysileri ile özel estetikliği yansıtmaktadır.

Mariova halk dansı, Mariova yöresine ait kadın halk dansıdır. Bu halk dansı, ev temizliğinin yapıldığı Veligden orucunun arifesindeki adetlerden ilham alınarak ortaya çıkmıştır. Orijinel ve çok zengin halk giysileriyle oynanır.

Rusalii. Geleneksel erkek halk dansıdır. Gevgeli yöresine aittir. İki büyük Hristiyan bayramı arasında oynanır. Bu halk dansı sembolik özelliğe sahiptir, iyiliğin kötülüğe karşı savaşı dans yardımıyla ifade edilmektedir.

Kopačka, meclis halaylı erkek halk dansıdır. Dört dans hareketinden oluşmaktadır: hafif yürüme, kısa ve hareketli adımlar, aktarma adımları ve vurgulu adım basmak. Bütün taban üzerinde oynanır. Kopačka halk dansı hızlı ve çevik bir erkek dansıdır. Halk dansı aracılığıyla toprağın nasıl işlendiği gösterilmektedir.

Vurgulu halk dansı, karma koreografiden oluşmaktadır. Bu halk oyunu, Skopsko halk türküsünden ilham alınarak ortaya çıkmıştır. Bu halk oyunu köy meydanlarındaki eğlenceyi ifade etmektedir.

Köy ortası, Vardar ovasına ait bir halk dansıdır. Halk türküleri (**Bu köydür, Yan yana küçük çakıl taşları, Kızım seni dün suya göndermişim, Nasıl bir topluluk toplanmış**) ve oyunlar aracılığıyla gençlerin sosyal hayatlarının merkezi olan köy ortasındaki her günlük yaşantı ve olaylar ifade edilir.

Ödevler:

1. Kendi seçiminize göre halk oyunları müziklerini dinleyin.
2. Dinlediğiniz müziklerde tanıdığınız halk çalgılarını isimlendirin.
3. Bildiğiniz bir halk oyununu oynayın.

Müzik Folkloru

(Halk Müzik Çalgıları)

Proje etkinlikleri çerçevesinde şu adımlar uygulanmalıdır:

I Adım

Planlama ve organizasyon

- Proje etkinliklerini tanıma, halk müzik çalgılar hakkında bilgilerin toplanma ve inceleme yapılması;
- Öğrencilerin ilgi alanlarına göre grupların kurulması.

II Adım

İnceleme

- Bilgilerin toplanması (çalgı resimleri, çalgı grupları fotoğrafları, ses çekimleri, çalgılar hakkında ses kayıtları, müzik gösterilerden kayıtlar, albümlerin hazırlanması, CD ler ve sunumlar (Power point)
- Toplanan malzemenin seçimi ve hazırlanması.

III Adım

Düzenleme

- Sunum için modelin seçim yapımı,
- Teknik hazırlıklar,
- Estetik hazırlıklar.

IV Adım

Sunum

- Sözlü sunum ve ses kayıtların dinletilmesi,
- Hamer ve ses kayıtların sunumu,
- Video sunum (Power point) müzikal arka planlı,
- Albüm – kitabın hazırlanması,
- Öğrencinin seçimiyle diğer sunumların sunuluşu

V Adım

Beklenen neticeler

- Başarılı sunum.

Zurna

*Beyaz mendil sallanıyor
köy ve kentlerde
genci ihtiyarı
zurna halaya davet ediyor*

T.Nankova

Zurna üflemeli çalgı olarak sesi çok gür ve parlaktır. Her zaman davul eşliğinde çalınır. Genellikle ceviz ya da erik ağacından yapılır.

Çalgı şu bölümlerden oluşur: **lüle, nezik ve zurna borusu**. Lülenin önünde yedi delik ve biri baş parmak için lülenin arka kısmında yer alır. Lülenin alt kısmındaki küçük delikler de havanın geçmesini sağlar. Nezik kısa metal borudan yapılmış „T“ harfine benzemektedir. Neziğin alt kısmında iki oyma bölümüne zurna borusu yerleşir.

Bu bölüm yuvarlak metal plaka yapışıktır. Neziğin kısa metal borunun girişine çift kamışlı ağızlığı yerleşir. Zurna çift kamışlı ağızlığa üfleyerek çalınır. İki elin parmakları ile deliklerin açılıp kapanmasıyla değişik yükseklikte sesler meydana gelir.

Biliyor muydunuz?

Zurna çalgısını, Arnavut halkı surlıya, Türkler aynı üflemeli çalgıyı zurna ve Romanlar da surla diye adlandırırlar.

Zelko Destanovski

Goçe Dimovski

Müzik dinleme önerisi:

Sanatçı Goçe Dimovski'den „Makedon halayı“.

Kaval

*Ben yumuşak ağaçtan yapılı
Dar belli borudan yapılı
Küçük Stoyançe usta için
Küçük çoban için*

T.Nankova

Kaval

Flüte benzeyen iki tarafı açık boru şeklinde gövdesi olan üflemlili bir çalgıdır. Türk kavalları erik ağacından yapılır. Gövdesi oymalı süslerle zengindir. Her kavalda sekiz melodik delik bulunur. Yedisi ön bölümde biri baş parmak için arka bölümde bulunur.

Kaval iki elle tutularak çalınır. Soluk deliğinin tamamı kapatılmadan üflenir. Kavalın sesi nazik, sıcak ve üzücüdür. Eskiden bu çalgı sadece çobanlar tarafından çalınırmış. Çift kaval olarak çalınırmış, biri temel melodiyi diğeri ise eşlik edici olarak kullanılırmış. İkinci dünya savaşından sonra değişik enstrümental bestelerinde müzik toplulukları enstrümanı olarak kullanılmaktadır.

Angele Dimovski

Biliyor musunuz?

Angele Dimovski ve Stefçe Stoykovski ad yapan çalgı ustalarıdır. Onların bu çalgılara karşı sevgileri büyüktür. Profesyonel olarak bu halk çalgılarını çalmaktadırlar.

çalma şekli

Müzik dinleme önerisi:

Angele Dimovski'nin kaval halayı.

Tulum Zurna (üflemleri çalgı)(Gayda)

Gayda iki sesli geleneksel üflemleri bir halk çalgısıdır. Koltuk altında tutulup ara sıra üflenerek deriden yapıli gövdesi doldurulur. Çalgı dört bölümden oluşur: **gövde** (deri kısmı), **tahta boru-nav**, **tahta boru- lülük** ve **ağızlık-dudula**.

Deri gövdesi çalgının temel ve en tanınmış bölümüdür. Genellikle koyun ya da keçi derisinden yapılır. Nav çalgının en çok kullanılan bölümüdür. Şimşir, kayın ve erik ağacından yapılıdır. Navın ön bölümünde yedi delik ve biri baş parmak için arka bölümde yer alır. Tulum iki elle tutularak çalınır. Temel melodi(birinci ses) navla çalınır.

Dudula-ağızlık, deri gövdeyi havayla doldurmak için kullanılır. Odundan yapıli uzunluğu 100 mm. değişik şekillerde yapılır.

Lülük ise birbirine bağıli üç kısımdan oluşur. Onun uzunluğu 550 – 750 mm. kadar ulaşır. Lülükten devamlı aynı yükseklikte ses meydana gelir (ikinci ses). Tulum zurna çalınırken lülük omuza ya da sağ ele bırakılabildiğı gibi serbest de bırakılabilir.

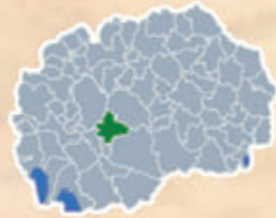
Biliyor musunuz?

Mayıs ayının sonlarına doğru ya da haziran ayın başlangıcında Pirlepe'de bulunan Dolneni köyünde „Peçe Atanasovski“ adlı halk çalgılar festivali düzenlenir. Festival, ilk 22 yıl en büyük halk eserlerini derleyen Pirlepe'li Marko Çepenkov'un adını taşımıştır.

Peçe Atanasovski

*Deri gövde, nav, dudula ve lülük
Çalınması için yay gerekmiyor
Gaydarçe, gayda, gayde
Çalmazsam faydası yok*

T.Nankova

*Dolneni köyünde
çalan tulum
zurnacı*

Müzik dinleme önerisi:

Peçe Atanasovski'den Payduşka halayı

Şupelka

Şupelka

*Köy ortasında renkli çeşme
Köy ortasında soğuk su akar
Tarlada yeşil ekim
Şupelkadan tatlı ses çıkıyor*

T.Nankova

Şupelka geleneksel Makedon üflemlî halk çalgısıdır. Kavala çok benzer fakat boyu daha kısadır. Şupelka ceviz, kayın, çınar ağaçlarından yapılır. Altı delikten oluşur ve ağızlık bölümü yukarıya doğru daralır.

Çalgının üst bölümüne üflenerek ses çıkarılır. Değişik düzeyde seslerin çıkarılması deliklerin iki elin parmaklarıyla açılıp kapanmasıyla meydana geliyor. Şupelka 45 derecelik düz açıda tutularak çalınır. Diğer enstrümanların eşliğinde en fazla solo çalgısı olarak kullanılmaktadır. Geçmişte çoban, solo üflemlî halk çalgısı olarak tanınmaktaymış.

Şupelka çalan kişi

kazılardan çıkan şupelka

Biliyor musunuz?

Araplar da şupelkaya çok benzeyen gashba adlı çalgıyı kullanıyorlar. Gashba kamış anlamına gelir. Bu iki üflemlî çalgı biçim ve ses çıkarma bakımından birbirine benzerdir.

Müzik dinleme önerisi:

Şupelka için solo çalınan melodi.

Düdük

*Bende kolay çalınır
Çünkü dar boğazım var
İki oktav çalarım
Onlar tam düdüklüdür*

T.Nankova

Düdük

Düdük geleneksel üflemeli Makedon halk çalgısıdır. Borunun sonu kısaltılmıştır. Kayın ya da diğer ağaçlardan yapıldır. Boru silindir şeklindedir. Çapı 25-30 mm.dir. İki boyda olabilir: küçük düdük 240-400 mm uzunluğunda buna (düdüçük) adı verilir. Büyük düdük ise 700-780 mm. uzunluğunda (düdük) diye adlandırılır. Makedonya'da enstrümental eserlerin gerçekleşmesi için çok kullanılır. Sesi net ve hoştur. Düdük, vücuda dikey bir şekilde iki elle tutularak çalınır. Çoban solist halk çalgısı gurubuna girer. Makedonya'nın hemen her yöresinde kullanılmaktadır.

Düdük

Stefçe Stoykovski

Müzik dinleme önerisi:

Düdük için solo çalınan melodi.

Ödev:

İKT yı kullanarak halk çalgılarından oluşan albüm yaratın.

Jivoyin Glişik'in yaratıcılığında

Jivoyin Glişik

Jivoyin Glişik en tanınmış çağdaş Makedon bestecilerinden biridir. 1954 yılında Üsküp'te doğdu. Müzik eğitimine çok küçük yaşlarda başlıyor. Başlangıçta gitar, daha sonra piyano ve trompet çalıyor .

Mezun olduktan sonra Üsküp Müzik Sanatları Fakültesinde müzik teorisi, pedagoji ve bestecilik bölümünde öğretim elemanı olarak görev yapmaktadır.

Müziğe doğru yönelmesi ilk yıllarıda caz müzik tekniklerini tanıma ve geliştirme yönünde olmuştur. Klasik müzik teorisinin yanı sıra, caz ve güney Amerika müziğine karşı da büyük ilgi duymaktadır.

Bestelediği vokal, enstrümental ve vokal-enstrümental eserlerin sayısı çoktur. Makedon müzik folklorundan ilham alıp caz tekniklerini de tanıyan biri olarak eserlerinde zengin bir uyum sağlamaktadır .

„Yana'nın Günü, Yana'nın Dansı“

Yana'nın Günü, Yana'nın Dansı adlı bestenin ilham kaynağı Makedon halk dansı geleneğidir. Temel müzik motifi Yanino halayıdır. Halayın başlangıçtaki yavaş tempo-suna zengin tulum zurnanın sesi ardından da kaval ve telli çalgılar eşlik ediyor. Tulum zurnadaki hafif kreşendo oyuna ayrı bir hava katan ritmik hareketliliğin adeta habercisi oluyor.

Yana'nın Günü, Yana'nın Dansı adlı bestenin, dinleyiciler tarafından beğeniyle karşılanmasını değişik çalgıların arasındaki bağ ve kaval, tulum zurna, tambura, tuşlu çalgılar, bas gitar ve vuruşlu çalgıların yarattıkları ses uyumu sağlamıştır.

Beste "Ohri Yazı-2008" festivalinde sahne almıştır.

Ödev:

1. Yana'nın Günü, Yana'nın Dansı adlı eserde halk çalgılarını belirleyip adlarını söylemeye çalışın.

Виножито

(doğa şarkılarını dinliyor ve söylüyoruz)

Söz ve müzik: Risto Samarciev

Чи - ја ли ра - ка цр-та баш та - ка? Во о - сум бо - и
на не-бо сто-и. Со как-ва чет-ка си - ни-ло-то се бо - и? Баш так-ва сли-ка
та-му да сто-и. Штом-дож-дот пад-не та - а се ра-ѓа од об-лак сви-лен,
во по - ле па-ѓа. Пре-крас-ни бо-и не-бо-то кро-и сон-це што гре-е
пти-ца што пе-е. Ви - но-жи-то, ви-но-жи-то, ба-ба ве-ли су-ни-ца.
Ви-но-жи-то на не-бо и вса-пу-ни - ца. Ви - но-жи-то, ви -но-жи-то,
ба-ба ве-ли су - ни-ца. Ви-но-жи-то, на не-бо и вса - пу-ни-ца.

Со каква четка
синилото се бои?
Баш таква слика
таму да стои.

Прекрасни бои
небото крои,
сонце што грее,
птица што пее.

рефрен:
Виножито, виножито,
баба вели суница.
Виножито,
на небо и всапуница

Resim ve Edebiyat ifadesi

(ton çeşitlerin gökkuşağı renkleri ile)

Dinlenen „Gökkuşağı“ eserinde ton basamağı türünün resim ve edebiyatla ifade edilmesi

Etkinlik:

Öğretmen öğrencilere dur ton basamağının simgesi olarak- koyu renkteki gökkuşağı resmini gösterir. Ardından moll ton basamağının simgesi olarak- da açık renkteki gökkuşağı resmini gösterir.

Öğretmenin etkinliği:

Dur ve moll gamlarından oluşan müzik eserlerinin dinletilmesi yapılır.

Öğrencini etkinliği:

Dur türün simgesi olarak koyu renkte gökkuşağı resmin çizimi.

Moll türün simgesi olarak açık renk gökkuşağı resmin çizimi.

Etkinliğin devamında:

Öğrencinin kişisel çalışmalarından sunum gösterisi.

Sunum değerlendirilmesi.

Öneri:

Bu etkinlik, türkü söyleme ders konularının gerçekleşmesinde de kullanılabilir.

Tambura

*Sesim hüznü dağıtır etrafa
Hanımlara türkü söylerim
O kadar temiz aşkım için
Bizim aşkımız gibi*

T.Nankova

tambura

Tambura, geleneksel Makedon telli çalgılarından biridir. Tambura Türkler tarafından 14-15. y.y. arası Anadolu'dan getirilmiştir. Ihlamur, armut ya da benzeri ağaçlardan yapılır.

Tambura üç bölümden oluşmaktadır: **Gövde (rezonas kutusu), sapı ve başı.**

Gövdesi koni şeklinde oyulmuş ağaçtan yarım kesilmiş armut biçimindedir. **Sapı** uzun ve incedir, uzunluğu 360-500 mm dir. Başında tellerin bağlanması için kullanılan çiviler yer alır.

Elde tutulan plastik mızrapla tellerin üzerine sürtülerek çalınır. Sol elin parmakları yardımıyla tellerin üzerine basarak değişik yükseklikte tonlar meydana getirilir. Tambura geleneksel enstrümental halk çalgılar grubunda solo çalgı olarak kullanılır, fakat son zamanlarda müzik topluluğu çalgısı olarak da kullanılmaktadır. Çoğu kez halk türkülerine de bu çalgıyla eşlik edilmiştir. Halk oyunları geleneğinde tulum zurna, davul ve kemandan oluşan müzik topluluklarında da yer almıştır.

Biliyor muydunuz?

Tambura Doğu Maedonya'da en çok kullanılan çalgıdır. Bundan dolayı da *litarka ya da četvorka* adını almıştır.

Dragan Dautovski

mızrap

mızrapın tutulma
şekli

Müzik dinleme önerisi:

Dragan Dautovski'nin solo tambura eserin dinletilmesi.

Kemençe

Kemençe hafif seslenir

Hafif sesiyle türkü yellenir

Beyaz Rada beyaz kumaş yıkar

Kumaş yıkar, türkü söyler

T.Nankova

kemençe

Kemençe yaylılar grubuna ait armudumsu biçimde, üç telden oluşan ve yay yardımıyla çalınan bir çalgıdır. Dört telli kemençe de vardır. Ağaç parçasından yapılan kemençe üç kısma ayrılır: **Gövde** (krutna), **sapı** ve **başı**. Ceviz ya da benzeri ağaçtan yapılıdır.

Yayın sağ elin yardımıyla tellerin üzerine sürülmesiyle çalınır. Yay düz bir odun parçasından ya da yarım yuvarlak şeklinde ve üzerinde at kuyruğundan bir deste tel takılarak yapılır. Sol elin parmaklarıyla tellerin üzerine basarak değişik yüksekliklerde sesler meydana gelir. Telleri farklı yükseklikte dizildiğinden yayla aynı zamanda iki sesin çıkarılması sağlanır. Birinci ve üçüncü teller üzerinde temel melodi çizgisi çalınmakta, ikinci tel üzerinde ise alt ses çalınır.

Kemençe dikey ya da hafif sola doğru tutularak çalınır. Kemençe solo enstrümandan ziyade daha fazla halk türkülerine eşlik eden bir çalgıdır.

*Dört telli yaylı
kemençe*

Biliyor muydunuz?

Üç telli keman ve kemençe aynı biçimdedirler. Bu çalgılar Türkiye, İran, Suriye, Arabistan ve Afrika devletlerinde kullanılmaktadır.

kemençe yayı

Müzik dinleme önerisi:

Kemençe için solo melodi.

Kanun

*Kanun çayırlarda şarkı söyler
Oyuncu da erkenden halay çeker
Onunla şarkılar yaratılır
Kanunu kutlayarak*

T.Nankova

kanun

Kanun telli çalgıdır. Düz ve trapez bir şekli vardır. Ladin ya da köknar ağaçlarından yapılır. Trapez gövdesi ince odun kapakla örtülüdür . Sağ tarafındaki boşluk koyun ya da keçi derisiyle kaplıdır. Keçi derisiyle kaplı dört bölümü ve eşik adı verilen kelebek köprünün dört ayağı vardır. Kanununun 24-27 adet teli vardır.

Bu teller bir sırada üçer üçer dizilir. Kanun iki elin baş parmaklarına takılan metal yüzüklerle tutturulan mızrap yardımıyla çalınır. Makedonya'ya Türk müzik çalgıcılar tarafından getirildiği bilinmektedir.

Müzik dinleme önerisi:

Kanun için solo eseri dinlemek.

Ud

Ud

*Orada burada ud ses çıkarır
Yeni gün doğsun
Hayat belirtileri gibi
Sabahın seherine bak*

T.Nankova

Ud bir telli çalgı olarak Fars-Arap kökenlidir. Gövdesi geniş armudumsu biçimindedir. Bazı udların sap kısımları daha kısa bazılarının ise daha uzun olur. Çivileri sap bölümünün üst kısmında bulunur. Tellerin sayısı sekiz ile on iki arasında değişmektedir.

Sağ elle mızrabın tellere sürtünmesiyle çalınır. Sol elin parmaklarıyla ise tellere basarak değişik yükseklikte sesler elde edilir. Ud çalgısı genellikle müzik topluluğu çalgısı olarak da kullanılır. Ud özel sesi ile solo çalgı olarak da kullanılır.

Müzik dinleme önerisi:

Halk türküsü: Üç yıl geçti adlı eseri dinlemek.

Lahuta

*Teller üzerine yay sürülür
Lahutanın sesi yayılır
Sert sesler verir bu çalgı
Genç yiğitlerin yürekleri gibi*

T.Nankova

Lahuta

Lahuta, en eski geleneksel Arnavut telli çalgılardan biridir. Çınar ağacı ya da buna benzer ağaçtan yapılıdır. Çalgının gövdesinin ön kısmı gerilmiş deri ile kaplıdır. Uzun sapı vardır. Sapın sonundaki baş kısmı at, kartal ya da atmaca şeklinde oyuludur. Çalgının sadece bir teli vardır. Ses sağ elin yayı çekmesiyle çalınır. Sol elin parmakları ise teller üzerine basarak değişik yükseklikte sesler meydana getirir. Lahuta dikey şekilde diz üstünde tutularak çalınır.

çalgı çalma şekli

Lahuta sert ve dramatik sese sahiptir.

Müzik dinleme önerisi:

Lahuta çalgısı solo melodi dinleme.

Çifttelli

*Gövde sapı ve çivileri
İnce belim var
Parlak sesli çifttelli
Güzel melodi hepimiz için*

T.Nankova

Çifttelli Arnavutların geleneksel telli halk çalgısıdır. Çalgı çift telden oluştuğu için Türk dilinde de aynı anlama geldiğinden bu adı taşımaktadır.

Üç kısımdan oluşmaktadır: Gövde, sap ve çiviler bölümü. Tellerin ayarı için iki çivi ve iki teli vardır. Biri daha kalın sesle eşlik etmede kullanılırken diğer tel daha ince sesle melodiyi oluşturarak çalınır.

Sağ elde tutularak mızrap tellerin üzerine sürtünerek sesler meydana gelir. Sol elin parmakları yardımıyla tellerin üzerine basılarak değişik yükseklikte sesler meydana getirilir.

Çifttelli

Müzik dinleme önerisi:

Çifttelli için solo melodi dinleme.

Şarkı çalgının yapımı

Şarkı çalgısı

*Sol elle teller üzerine bas
Şarkı sevilen müziği verir sana
Nazik sesler aşk için
Kalbimi çalan Vesna için*

T.Nankova

şarkı çalgısı

Şarkı çalgısı da geleneksel Arnavut halk çalgılarından biridir. Telli çalgılar grubuna aittir. Üç bölümden oluşur: **gövde, sap ve çiviler**. Gövdesi küçük ve büyük boşluklardan oluşan armudumsu biçimindedir. Sapın uzunluğu 50 sm ve 12 perdesi vardır. Ön ve yan kısımda çiviler bulunmaktadır. Şarkı çalgının 5, 6 ya da 7 teli vardır. Melodi en ince telde çalınır, diğer teller ise eşlik etmek için kullanılır.

Sağ elin parmakları ile teller üzerine vurularak çalınır. Sol elin parmakları ise tellerin üzerine basarak değişik yükseklikte sesler meydana gelir.

Şarkı çalgısı şekil olarak çifttelliye ses olarak da Türk sazına (bağlama) çok benzer.

Müzik dinleme önerisi:

Şarkı çalgısı için solo melodi dinleme.

Cura saz

Cura saz dinlenir

Ruhu dinlendirir sesi

Elin sağ parmaklarıyla

Beni sevene çalar türkü söylerim

T.Nankova

cura saz

Cura saz geleneksel Türk çalgılarından biridir. Telli çalgılar grubuna girer. Bağlama çalgı gurubun en küçüğüdür. Dut ya da ceviz ağacından yapılır. Çalgının uzunluğu 50-70 sm arasında değişebilir.

Üç bölümden oluşur: gövde, sap ve çiviler. Gövdesi armudumsu şekildedir. İnce sapı üzerinde üç çift teli vardır. En alttaki teller temel melodi için, diğerleri ise eşlik etmek için kullanılır. Curanın odun çivileri tellerin ayarı için kullanılır.

Geleneksel çalınış şekli parmakladır fakat profesyonel çalgıcılar mızrap kullanarak çalarlar.

Müzik dinleme önerisi:

Cura saz için solo melodi dinleme.

Ödev:

İKT kullanarak halk çalgılarından oluşan albüm oluşturun.

Yohanes Brams „Macar Dansı“

Yohanes Brams

Yohanes Brams 19. y.y.da yaşamış Alman bestecisi, orkestra şefi ve piyano sanatçısıdır. Fakir bir aileden gelen besteci küçük yaşlarda çalgı çalarak geçimini sağlamak zorunda kalmıştır. Besteleri arasında şarkılar, koro besteleri ve enstrümental parçalar yer almaktadır. Almanya ve Avrupa merkezlerinde çok sayıda konser düzenlemiştir.

Yohanes Brams neşeli, sevimli, iyiliksever bir karaktere sahipmiş. En küçük müzik severlerle yani çocuklarla arkadaşlık etmekten hoşlanırmış.

Yaratıcılığının ilham kaynağını Alman ve diğer milletlerin yaratıcılığı ile özellikle halk türküleri oluşturmaktadır. Bundan dolayı eserleri Sloven ve Macar müziklerine çok yakındır.

„Macar dansı no 5.“

Bestenin ortaya çıkmasındaki ana unsur Çardaş denilen Macar Romların dans müziğidir. Orkestranın muhteşem melodi ve hareketli ritmi dinleyenlere hoş anlar yaşatmaktadır.

Eserin ikinci bölümü daha yavaş ritimlerle başlayıp besteyi görkemli bir şekilde tamamlayan melodinin tekrarı sunuluyor.

Çardaş 2/4 lük vuruşla yazılmış geleneksel Macar dansıdır. Neşeli karakterli ve temposu hızlı olan bu beste Macar bestecilerin eserlerde sıkça kullandıkları müzik kalıbıdır.

„Çardaş halk dansı“

Ödev:

1. Müziğin sunumuna göre müzik tarzını belirlemeye çalışın.
2. Partnerinizi seçerek müziğin ritmine göre dans etmeye çalışın.

Davul

*Köy ortasında davul çalar
Davul çalar rum, dum, dum
Hopa hopa dede oynar
Hopa hopa davul inler*

T.Nankova

davul

Davul geleneksel vurmali çalgılara düşer. Ceviz, meşe ya da kestane ağacından yapılır.

Davulun iki büyüklüğü vardır: büyük davul ve küçük davul, buna halk arasında davulcuk adı verilir. Davulun çemberi genellikle akça ağacı, ceviz ya da kestane ağacı parçacıklarından yapılır. Davulun iki yanı gerilmiş bir şekilde koyun ya da keçi derileriyle kaplanır. Davul derisi gövdenin her iki yüzüne birden gerilir.

Davulun derileri üzerine odundan yapılmış farklı kalınlıkta olan iki tokmakla (bagetle) vurularak çalınır.

Büyük odun tokmağın ucu lüleye benzer ve ceviz ağacından yapılmıştır.

İnce odun tokmak ise kavak ağacı dallarından yapılır.

Davulun bir yanına omuza asılması için deriden yapılmış bir de kemeri vardır. Davulcu kemerin yardımıyla davulu uygun pozisyona yerleştirerek iki çembere vurarak çalmaya çalışır. Davul çalgısı genellikle eşlik edici çalgı olarak kullanılır.

davul ve tambura müzisyenleri

kültür sanat derneği öğrencileri

Müzik dinleme önerisi:

Solo davul çalgısının sunumunu dinleme.

dâirenin çalınışı

Dâire

*Ben defim ama bana dâire derler
Sabah erken üzerime vuruyorlar
Zillerim ses çıkarır
Kalpleri sızlatır.*

T.Nankova

dâire

Dâire vurmali çalgı olarak müzikte ritmi tutmak için kullanılan bir alettir.

İki bölümden oluşmaktadır: **gerilmiş derisi ve odun çemberi**. Birinci bölüm gerilmiş keçi derisinden oluşuyor. Derinin uçları odun çembere sarılıdır.

Odun çemberinde çift metal plaklar bulunur. İki elin parmakları ile deri üzerine vurularak çalınır. Çalgıcı el bileği ve parmaklarıyla dâireye vurduğunda kısa zil sesi meydana gelir.

Darbuka ve tulum zurna eşliğinde solo ve orkestra enstrümanı olarak da kullanılır. Makedonya kültür toplulukları müziğinde de kullanılan bir çalgıdır.

Müzik dinleme önerisi:

Kavak dalları adlı eserde dâire çalgısını dinleme.

Darbuka

Darbuka

*Dime darbuka çalarken
Komşular sesten şikayet ederler
Ben de hemen uyanıyorum
Güzel sesimle türkü yakıyorum*

T.Nankova

darbukanın çalınış şekli

Darbuka vurmali Arap çalgısıdır. Vazo şeklinde kilden yapılıdır.

İki bölümden oluşmaktadır: **üst ve alt kısım**. Üst kısım daha geniş ve deri ile kaplıdır. Alt kısım daha dar ve son çıkış bölümü hafif geniştir.

İki elin parmakları yardımıyla gerilmiş deri üzerine vurularak çalınır. Darbuka orkestralarda ritmi sağlamak için kullanılır.

Müzik dinleme önerisi:

Solo darbukanın dinlenilmesi.

Ödev:

İKT kullanarak halk çalgılardan oluşan albüm yaratın.

Ajde Milke da begame (kulaktan)

Halk türküsü

Ај - де Мил-ке да бе - га - ме, в на - ше се - ло Ма-ле - ше - во.

Мил - ка - но мо-ри мо-ме у - ба - во.

В наше село Малешево
од три страни сонце
грее Милкано . . .

Од три страни сонце
грее од четврта
месечина. Милкано . . .

Biliyor muydunuz?

Maleševo doğu Makedonya'da bulunan Maleševo dağları ile çevrilidir. Akça, meşe ve çam ağaçları ile zengindir. Adını da bundan almıştır „Maleş“ dağ demektir. Burası doğanın bütün temiz zenginlikleri ile kaplıdır. Burası, sonsuz yeşilliği ve son derece temiz bir ortamıyla bizlere adeta masallardaki manzarayı sunmaktadır. Haydi Milka Kaçalım adlı türkü Maleševo yöresinin gelenelsel halk türkülerindedir.

Bir zamanlar bir vakit varmış

The first system of musical notation consists of three staves. The top staff is a treble clef with a 4/4 time signature, containing a melody of eighth and quarter notes. The middle staff is a triangle with a 4/4 time signature, showing rhythmic patterns of eighth and quarter notes. The bottom staff is a drum set with a 4/4 time signature, showing rhythmic patterns of eighth and quarter notes. To the left of the staves are illustrations of a flute, a triangle, and a drum set.

The second system of musical notation consists of three staves. The top staff is a treble clef with a 4/4 time signature, containing a melody of eighth and quarter notes. The middle staff is a triangle with a 4/4 time signature, showing rhythmic patterns of eighth and quarter notes. The bottom staff is a drum set with a 4/4 time signature, showing rhythmic patterns of eighth and quarter notes. To the left of the staves are illustrations of a flute, a triangle, and a drum set. The system includes first and second endings, indicated by '1.' and '2.' above the staves.

The third system of musical notation consists of three staves. The top staff is a treble clef with a 4/4 time signature, containing a melody of eighth and quarter notes. The middle staff is a triangle with a 4/4 time signature, showing rhythmic patterns of eighth and quarter notes. The bottom staff is a drum set with a 4/4 time signature, showing rhythmic patterns of eighth and quarter notes. To the left of the staves are illustrations of a flute, a triangle, and a drum set. The system includes a second ending, indicated by '2.' above the staves.

Frederik Şopen'in Yaratıcılığında „B-dur da Mazurka“

Frederik Şopen

Frederik Şopen (1810-1849) yılında doğan ad yapmış Polonya piyano bestecisidir. Annesi Polonya kökenli, babası ise Fransız kökenliymiş. Şopen anavatanında dahi çocuk olarak bilinirmiş fakat kendisi 20 yaşında vatanını terk ederek hiçbir zaman geriye dönmemiştir. Paris'te öğretmen, yorumcu ve besteci olarak kariyer sahibi olmuş.

Şopen'in piyano müziği kendine özgü stile ve evrensel müzik diline sahiptir. Şopen'in besteleri asil ve duygu yüklüdür.

Şopen bestelerinde hikaye anlatmıyor, senaryo yaratmıyor o sadece dinleyicinin müziğini hissedip onu yaşamasını sağlıyormuş.

Mazurka

Mazurka çiftlerin daire oluşturarak oynadığı üç vurgulu Polonya halk dansıdır. Neşeli karakteri ile oyun esnasındaki ayak vuruşları çok belirgindir.

Mazurkanın ritimi çok özeldir, üçüncü vuruşu vurguludur.

Şopen'in yaratıcılığının bir bölümünü değişik tarzlar oluşturuyor: mazurka, polonez ve valslar. Bunlar Polonya folklor müziğinin karakteristik unsurlarıdır.

Çoğu kez piyano bestelerinde folklor halk dans müzikleri unsurlarını da görmek mümkündür.

Biliyor muydunuz?

Varşova'da her beşinci yıl Frederik Şopen anısına uluslararası piyanistler konserleri düzenlenmektedir. Bu büyük besteci anısına „Şopenin hayatı hakkında“ başlıklı bir de film çekilmiştir.

Müze - Zelezova voda dabalunan evi

Okyanusun öbür ucundaki benim Bonim

The first system of music is written in 3/4 time. It consists of three staves. The top staff is for a flute, the middle for a triangle, and the bottom for a drum set. The flute part begins with a quarter note G4, followed by quarter notes A4, B4, and C5, then a half note B4. The triangle and drum parts provide a rhythmic accompaniment with eighth and quarter notes.

The second system continues the melody. The flute part starts with a quarter note D5, followed by quarter notes E5, F5, and G5, then a half note F5. The triangle and drum parts continue with a steady rhythm.

The third system concludes the piece. The flute part begins with a quarter note G5, followed by quarter notes F5, E5, and D5, then a half note C5. The triangle and drum parts finish with a final rhythmic pattern.

Bizim eđitmenlerimize şarkı

Aziz. Kiril ve Metodij

Kiril ve Metodij kardeşleri IX. y.y. da Sloven eğitiminin kurucularıdır.

Kiril ilk Sloven alfabesini yazmıştır. 38 harften oluşan alfabe yardımıyla kardeşi Metodij ile birlikte eski Yunan kitaplarını eski Sloven diline tercüme etmişlerdir.

Misyonerlik görevi neticesinde Sloven eğitimi diğer Sloven devletlerine de yaymışlardır.

Kardeřleri destekleyen öğrenci grupları gönüllü olarak bu kutsal görevi başarıyla sürdürmüşlerdir.

Свети Кирил и Методиј

(kulaktan)

müzik: T.Radevski

Ми-на-а ве-ко-ви дол - ги и мно - гу уш - те ќе ми - нат
ва - ши-те и - ми-ња све - ти ни - ко-гаш не - ма да зги - нат.
По-свет-ли ли-ко-ви за нас не - ма под не - бе-сен свод
аз - бу-ка ви - е му да - дов-те на це - ли-от слав - јан-ски род.

Вие солунските браќа,
учители наши први,
народот вие го учевте,
напред со книга да врви.

И како сонцето светло
вечно од небо да сјае, така
сред народ славјански,
делото ваше ќе трае.

Şarkıyla Tatile
 „Летаме”
 (kulaktan şarkı söyleme ve dinleme)

Müzik: Boro Maydanac
 Söz: Ognen Nedelkovski

Баш е до - бро да си де - те, ча - о
 де - ца, ча - о де - ца, баш е до - бро да си пти - ца, ти си
 пти - ца, јас сум пти - ца. О - ва дет - ство ле - та, ле - та си - те
 зем - ји да се ми - нат, да ги ви - ди си - те чу - да
 од Е - ква - дор па до Ки - на! Ле - та - ме, ле - та - ме, ле - та - ме, пес - на не сле - ди
 лет, Ле - та - ме, ле - та - ме, ле - та - ме, пес - на но - си - ме низ свет, свет.
 CODA свет, Пес - на но - си - ме низ свет.

Баш е добро да си пчела
 да ги допреш сите бои,
 баш е добро да си облак
 што на сино небо стои.

Ова детство лета, лета
 сите земји да се минат,
 да ги види сите чуда
 од Еквадор, па до Кина.

рефрен:

Летаме, летаме, летаме
 песна ни следи лет,
 летаме, летаме, летаме
 песна носиме низ свет.

İÇİNDEKİLER

Ses yüksekliklerini genişletme.....	5
Küçük si – h notasının yazılışı.....	6
„Hepimiz için“ (yurt türküsü)	7
Küçük La – a notasının yazılışı.....	8
Gam çeşitleri	9
a-moll gamı-doğal türü	10
C – dur ve a – moll doğal türünde şarkı söyleme ve çalgı çalma	12
Wolfgang Amadeus Mosart „Türk marşı“	13
İntervaller	14
Üçlü aralık terça intervali	15
Dörtlü aralık kvarta intervali.....	16
Üçlü (terça) ve kvarta (dörtlü) intervallerden oluşan melodik alıştırmalar	17
<i>Yeni Dünyadan</i>	18
Beşli aralık kvinta intervali	20
Beşli - kvinta aralıklı melodi alıştırmalara.....	21
Altılı aralık- seksta interval.....	22
Altılı aralık- seksta intervalinde melodi alıştırmalar.....	23
Yedili aralık - septima interval.....	24
Yedili-septima intervalinde şarkı ve melodi alıştırmaları	25
<i>Sonbahar</i>	26
<i>Tatlı melodi</i>	27
Müzik sunum türleri.....	28
Zapro Zaprov’un yaratıcılığında	29
Müzik ifadesi ve yaratıcılık	30
Johan Ştraus	31
Yaratma ve çalgı çalma	32
<i>Çam ağacı</i>	34
<i>Kış</i>	35
Folklor.....	36
Halk müzik çalgıları.....	37
Halk dans müziklerini dinlemek	38
Müzik folkloru	40
Zurna	41
Kaval.....	42
Tulum zurna	43
Şupelka.....	44
Düdük.....	45
Jivoyin Glişiç’in yaratıcılığında.....	46
<i>Gökkuşağı</i>	47

Resim ve edebiyat ifadesi	48
Tambura	49
Kemençe	50
Kanun	51
Ud	51
Lahuta	52
Çifttelli	52
Şarkı çalgısı.....	53
Cura Saz	53
Johanes Brams	54
Davul.....	55
Dâire	56
Darbuka.....	56
<i>Haydi Milka Kaçalım</i>	57
<i>Bir zamanlar bir vakit varmış</i>	58
Frederik Şopen (Mazurka B-dur).....	59
<i>Okyanusun öbür ucundaki benim Bonim</i>	60
Bizim öğretmenlerimize şarkı	62
<i>Şarkıyla Tatile</i>	63